

Vastaus kirjalliseen kysymykseen E 26/2013 viittomakielen asemasta

Tuula Peltonen (sd) on 11. huhtikuuta 2013 kysynyt Pohjoismaiden hallituksilta, ovatko viittomakieltä äidinkielenään käyttävät Pohjoismaiden kansalaiset kaikissa Pohjoismaissa samanarvoisessa asemassa viittomakielen käytön oikeuksien ja mahdollisuuksien osalta. Tuula Peltonen kysyy myös, jos näin ei ole, niin mihin toimenpiteisiin ministerineuvosto aikoo ryhtyä taatakseen kaikille Pohjoismaiden kansalaisille samanarvoiset oikeudet ja käytännön mahdollisuudet käyttää äidinkieltään.

Ruotsi on ollut yhteydessä asianomaisiin hallituksiin ja koonnut hallitusten kommentit seuraavasti.

Viittomakielien kielipoliittinen asema on erilainen eri Pohjoismaissa. Kansallisia viittomakielisiä koskevat oikeudet ovat siten erilaisia Pohjoismaissa. Viittomakielen asema muun muassa lainsäädännössä ja hallinnossa on perinteisesti erilainen eri maissa. Jokaisen maan hallitus voi antaa tarkemman selvityksen oman maansa viittomakielen asemasta.

Pohjoismaisella tasolla viittomakieli ei kuulu pohjoismaisen kielisopimuksen piiriin. Sopimuksen oikeudet eivät siis päde viittomakielen käyttöön samalla tavalla kuin puhekielen. Viittomakieli sisältyy kuitenkin Pohjoismaiden opetusministereiden vuonna 2006 hyväksymään pohjoismaiseen kielipoliittiseen julistukseen. Julistuksen kantava ajatus on, että Pohjoismaissa kaikkia kieliä pidetään samanarvoisina, vaikka niillä ei yhteiskunnassa ole samanlaista roolia.

Pohjoismaat raportoivat joka toinen vuosi pohjoismaisen kielipoliittisen julistuksen seurannasta. Aineisto, jonka maat ovat vastaanottaneet raportointia varten sisältää erityisen kysymyksen viittomakielestä. Maiden kansallisten raporttien kooste esitetään selontekona Pohjoismaiden neuvoston istunnossa tämän vuoden lokakuun lopussa.

Koulutus- ja tutkimusvirkamieskomitea päätti vuonna 2012, että kielialalla tehtyjen toimien tulisi vuodesta 2014 pyrkiä aiempaa paremmin tukemaan kansallisia aloitteita kielijulistuksen toteuttamiseksi. Tämän lisäksi pohjoismaisen yhteistyön eri foorumeilla tehdään yhteistyötä viittomakielen aseman vahvistamiseksi.

Pohjoismaisen kielyhteistyön koordinoituyksikkö koordinoi kielialan pohjoismaista toimintaa, ja sen puitteissa on perustettu pohjoismaisen viittomakielen verkosto. Kansalliset kielilautakunnat ja kielineuvostot nimeävät verkoston jäsenet, ja verkoston piirissä käsitellään sekä kielipoliittisia että kielitieteellisiä kysymyksiä.

Tanskassa sijaitsevan Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen toimipisteen tehtävänä on edistää viittomakielen käyttöä kouluttamalla kuurosokeiden parissa työskentelevää henkilökuntaa.

Viittomakielen käyttäjien osallisuus edellyttää oikeutta ja mahdollisuutta käyttää viittomakieltä. Pohjoismaiden vammaispolitiikan painopiste on viime vuosikymmeninä siirtynyt lääketieteellisestä yhteiskunnalliseen; kysymykseksi oikeudesta osallisuuteen omassa yhteiskunnassaan. Tämä näkökulman muutos on muuttanut myös suhtautumista viittomakielen käyttäjiin – kieliharjoittelun kohteesta viittomakieltä äidinkielenään käyttäviksi kansalaisiksi. Viittomakielen tulkkauksen saatavuus on sen vuoksi sekä vammaispoliittinen että kielipoliittinen kysymys.

Pohjoismaiden hallitusten puolesta.